

- א. נראה שדוקא שור וכדו' נתרבה, אבל הגוזה עוף של מוקדשין – פטור. והוא הדין לענין לאו דלא תעבד (מנחת חינוך מוסף השבת יב,ד). ואין הדבר מוסכם (ע' מנחת סלת' שם).
- ב. כתב הרמב"ם: יראה לי שאין הגוזה חייב עד שיגוזו כדי רוחב הסיט כפול, לא יהא זה חמור משבת. וע' במג"ח תפג,ב; 'חדושי הגר"ח על הש"ס'.
- אמר רבי אלעזר: קדשי בדיק הבית אסורים בגיזה ובעבודה מדרבנן. לפי אפשרות אחת בגמרא בפרה אדומה מותר, מפני שאינה מצויה לכך לא גזרו בה חכמים.
- וכן נקט הר"ש (פרה ב,ה). וע' גם בשער המלך איסורי מזבח א,יא. וכבר העירו מדברי התוס' בחולין יא: (סד"ה חטאת) שנראה שאסורה מדאורייתא בגיזה, ד'חטאת' קרייה רחמנא. ומכל מקום כשנפדיה מותר לגזזה לדברי הכל, כמבואר בגמרא, וכן מובא בתוספתא פרה ב.

דפים כה – כו

- לז. א. צמר / שער שנתלש מן הבכור במכוון או נתלש מאליו – האם הוא מותר בשימוש? ומה דינו כשנתערב בגיזת חולין?
- ב. צמר של עולה, חטאת ואשם שנתלש – מהו?
- ג. צמר המדובלל בבכור – מהו?
- ד. בעלי מומים שנתערבו בתמימים, ביקר את כולם ולא מצא מום – מה דינם? ביקר מקצתם ומצא מום – האם צריך לבקר עוד את השאר?
- א. צמר / שער שנתלש מבכור בהמה טהורה, בין שנתלש במכוון בין שנתלש מעצמו; אם מבכור תם, או גם מבעל-מום שעדיין לא התירו מומחה (ריש לקיש) – הצמר אסור לעולם, גזרת חכמים היא שמא ישהנו בגלל הצמר הנושר (ונמצא בא לידי תקלה (רש"י ועוד), ויבטל מצות אכילתו בתוך שנה (ערמב"ם ועוד).
- א. משמע שמדין תורה אין איסור בצמר שנתלש (תוס'). ונראה דוקא אם הומם אבל כל עוד הוא תם – הצמר אסור מן התורה אם ננקוט שזריקת הדם מתירתו, שהרי עדיין לא נעשתה מצוותו (עפ"י חזו"א בכורות כג,ד כא,י ערלה י,ו. וע"ע בתד"ה התולש וברמב"ם מעילה ו,ב; שו"ת משיב דבר ח"ב עד ד"ה היוצא; נח). ואין הדבר מוסכם (ער"ש ערלה ג,ג. וע"ע מהריט"א אות מב).
- ב. אפילו תלש הצמר בהתר, כגון לראות את מומו – אותו הצמר אסור בהנאה לעולם (רמב"ם מעילה א,י).
- נתלש מבכור בעל מום שהתירו מומחה; כל עוד הבכור חי – אסור להנות מן הצמר, גזרה שמא ישהנו (ונראה שגם עקביא מודה בדבר. עפ"י חזו"א כא,י). שחטו; לדברי רבי יהודה, עקביא בן מהללאל מתיר (שאין לגזור שמא ישהה בעל מום בשביל הצמר. רש"י) וחכמים אוסרים. ולדברי רבי יוסי במשנה (כהסבר הגמרא), אפילו חכמים מתירים בזה (שכשם שהשחיטה התירה את הצמר המחובר בו, כך התירה את התלוש. ערש"י).
- מת הבכור; לרבי יהודה, דברי הכל אסור (כן פרש רבא דברי ר' יהודה בברייתא), ולרבי יוסי – עקביא מתיר וחכמים אוסרים. ויש תנא נוסף הסובר בין בוז בין בוז מחלוקת (ת"ק דברייתא, כהסבר רבא).
- אמר רב נחמן: הלכה כרבי יהודה, וכדעת חכמים שאפילו נתלש לאחר שהתירו מומחה, ושחטו – אסור. שכן שנינו בבחירתא – מסכת עדויות. וכן סתם תנא דמתניתין בסיפא (רנב"י).
- יש מי שצדד לומר לדעת רש"י (בתמורה לא). שאסור מהתורה להנות מגיזת פסולי המוקדשין קודם זביחתם, שלא התירתם תורה בהנאה אלא משעת זביחה ואילך (עפ"י מהריט"א אות מב. וע' גם בחדושי הנצי"ב עפ"י פרוש המשנה לרמב"ם ערלה ג).

נתערבה גיזת האיסור בגיזות חולין – אפילו בכמה אלפים, הכל אסור (כמבואר בהסבר רבה בר אבא לברייתא. וכן פסק הרמב"ם (בכורות ג, ב). ואף ההסברים האחרים שבגמרא אינם חולקים לדינא. עפ"י מפרשים).

ב. צמר של שאר זבחים שנתלש; בבעלי מומין – לחכמים אסור, שאם נתירם יש לחוש שמא יבוא להשהותם (רש"י).

נראה שבבע"מ אין חילוק בין בכור לחטאת ואשם (עפ"י חזו"א כא, י) – כפרש"י. ואולם מרמב"ם (מעילה א, י) ור"ג נראה שלהם שיטה אחרת, ולפיה בבע"מ מותר בנתלש הצמר מאליו, כיון שלא יבוא להשהותו כי לא ירויה כלום שהרי בין כך טעון פדייה. ע' במפרשים.

בתמימים (לפרש"י מדובר שלאחר שנתלש נפל מום בבהמה, ופדאה ואת צמרה. והתוס' פרשו בעולה שנשחטה ונזרק דמה, שהותרה עם צמרה) – יש חילוק בסוגי הקרבנות; בחטאת ואשם כיון שעיקרם לכפרה אין חשש להשהיה, הלכך לא גזרו על הצמר. בבכור ומעשר בהמה (ושאר שלמים. עפ"י רמב"ם. וע' נצי"ב) – ודאי אסור, כדלעיל. בעולה – נסתפקו בגמרא האם גזרו שמא ישהה מפני שאין עיקרה לכפרה, או כיון שמ"מ מכפרת אעשה, אין חשש השהיה. ולא נפשט הספק. ודוקא כשנתלש מעצמו, אבל התולש בכוונה – ודאי אסור (ואף לעקביא אסור בתמימים, ואף בחטאת ואשם. עפ"י תוס'. וע' גם חזו"א כא, י).

ג. צמר המדובלל (= תלוש מעיקרו ומסובך עם הצמר המחובר) בבכור; את שנראה עם הגיזה – מותר. ואת שאינו נראה עמה – דינו כצמר שנתלש.

היכי דמי שאינו נראה עם הגיזה – ר' נתן בר' אושעיא אמר: כל שאינו מתמעך עמה, שנראה בולט משאר הגיזה. ור' אלעזר אמר ריש לקיש: זה שעיקרו הפוך כלפי ראשו, אבל אם אינו הפוך אלא שאינו מתמעך עם השאר – מותר, שהרי אי אפשר לגיזה בלא נימין המדולדלות.

הלכה כריש לקיש (רמב"ם; טשו"ע י"ד שח). וי"א להחמיר כשניהם (ע' רמב"ן רא"ש ור"ג. ומרש"י משמע שרבי נתן מודה לריש לקיש ומוסיף עליו, אבל בשטמ"ק (א) מבואר שלר' נתן כשעיקרו הפוך עדיין נחשב נראה עם הגיזה).

בכור תם שנשחט, הצמר והשער המחוברים מותרים כדרך שהותר עורו אחר זריקת דמו על המזבח (ערמב"ם בכורות ג, יא). בכור שמת – הצמר המחובר בו אסור בהנאה, כשאר הגוף. נראה שהוא איסור מדרבנן, אבל מהתורה מותר (עפ"י חזו"א כג, ב).

ד. בעלי מומים שנתערבו בתמימים, וביקר ולא מצא מום באף אחת מהתערובות; לדעת רבי חייא בר אבא, נחלקו בדבר ר' יהודה ור' יוסי, ומחלוקתם תלויה במח' חכמים ור' מאיר אודות טומאה שאבדה ולא נמצאת. ואמרו בגמרא שלדעת ר' אסי הכל מודים שאסור, כי מניחים שלא בדקו היטב [ואילו דעה ראשונה סוברת שיתכן שהיה זה מום עובר ונרפא].

בדק קצת מהתערובת ומצא בעל מום; לדברי ר' אסי, מחלוקת תנאים בדבר (ר' יהודה ור' יוסי, וכן רבי ורשב"ג), האם מניחים זהו שאבד זהו שנמצא אם לאו. ולר' חייא בר אבא, כאן יודו כולם שזהו שמצא, כי אין דרכם של קדשים תמימים שיפול בהם מום, הלכך אין צריך לבדוק עוד בשאר.